فقه مصور عبادات

آسان سازی وآموزش احکام اسلام

پاکی | نماز | روزه | زکات | حج

د. عبدالله بن سالم باهمام

ترجمه

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

زکات چهارپایا ن

۵ زکات چهارپایان

مطالب

چهارپایان

شتر، گاو، و گوسفند.

حکم زکات چهارپایان

واجب است، بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((صاحبان شتر، گاو، وگوسفندی که زکات آنها را نداده اند، در روز قیامت این چهار پایانش بزرگتر وچاقتر شده میآیند، وصاحبان خود ها را با شاخهایشان میزنند، وزیر پا[۱] نیز میکنند، اگر آخرین آنها ازین کار برآمدند، اولین آنها باز میگردند، تا اینکه میان مردم قضاوت پایان یابد)).[۲]

شرطهای وجوب زکات چهارپایان

۱. باید که از ملکیت چهار پایان در نزد مالکش یکسال کامل سپری شود، بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((تا زمانیکه بر مالی یکسال نگذشته، در آن زکات نیست)).[۳]

(۱) ظلف: شنگل یا پای
(۲) به روایت مسلم.
(۳) به روایت ابن ماجه.

۲. این چهار پایان سائمه باشند، بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((در هر چهل شتر سائمه یک شتر بنت لبون است)).(۴)

شتر سائمه: همان شتری است که در چراگاهها از علفها وگیاهان مباحیکه الله تعالی رویانیده، بدون اینکه کسی آنرا کاشته باشد، تغذیه کنند، اما اگر تغذیهء آنها از مزرعه ای که کشت کرده اند، باشد، در حکم سائمه نبوده، بر آنها زکات نیست.

۳. برای بهره گیری از شیر ونسل آنان مهیا شده باشد، نه برای کار، و شتر کاری: آنستکه برای قلبه کردن، ویا آب کشیدن از چاه، ویا بارکشی، ونقل امتعه از آن استفاده میشود.

بر شتران کاری زکات واجب نیست، زیرا که در این حالت از نیازمندیهای اصلی انسان مانند پوشاک وغیره بشمار میرود.

اما اگر برای کرایه دادن تخصیص یافته بود، زکات در اجره آنست، هرگاه بر آن یکسال سپری شود.

۴. چهارپایان به نصاب شرعی رسیده باشند.

(۴) به روایت نسائی.

نصاب شرعی برای زکات چهارپایان

یکم: نصاب شتر، ومقدار واجب در هر نصاب

از انس بن مالک رضی الله عنه نقل شــده که ابوبکر صدیق رضی الله عنه برایش نوشــت: ((ایــن فریضهء زکات اســت که رســول الله صلی الله علیه وسلم بر مســلمانان فرض گردانیده، وهمان امری است که الله تعالی بر رســولش امر کرده: در بیست وچهار شتر وکمتر از آن در هر پنج شــتر یک گوسفند است، اگر به بیست وپنج رسید تا سی وپنج درآن بنت مخاض[۱] اســت، وقتیکه به ســی وشش شتر رســید تا چهل وپنج شــتر در آن بنت لبون[۲] اســت، پس اگر به چهل وشــش برســد تا شــصت در آن حقه[۳] است، هرگاه به شــصت ویک رســید تا هفتاد وپنج در آن جذعه[۴] اســت، کســیکه فقط چهار شتر دارد، در آن زکات نیست، مگر اینکه صاحبــش بخواهد، پس اگر به پنج شــتر رســید در آن یک گوسفند[۵] است.[۶]

(۱) بنت المخاض: شتر مادهء یکساله.
(۲) بنت اللبون: شتر مادهء دو ساله.
(۳) الحقه: شتر مادهء سه ساله.
(۴) الجذعه: شتر مادهء چهار ساله.
(۵) در گوسفندیکه برای زکات جدا میشود، باید که (جذع) از گوسفند، یعنی که شش ماهه باشد ، ودر بز باید (ثنی) یعنی یکساله بوده باشد.
(۶) به روایت بخاری.

نصاب وزکات شتر

شمار شتران	مقدار زکات واجب بر آنها
۵- ۹	یک گوسفند
۱۰- ۱۴	دو گوسفند
۱۵- ۱۹	سه گوسفند
۲۰- ۲۴	چهار گوسفند
۲۵- ۳۵	بنت مخاض (شتری مادهء یکساله)
۳۶- ۴۵	بنت لبون (شتری مادهء دوساله)
۴۶: ۶۰	حقه(شتر مادهء سه ساله.)
۶۱: ۷۵	الجذعه (شتر مادهء چهار ساله.)
۷۶: ۹۰	دو بنت لبون(شتری مادهء دوساله)
۹۱: ۱۲۰	دو حقة (شتری مادهء سه ساله)
۱۲۰:.....	در هر چهل: یک بنت لبون، و در هر پنجاه: یک حقه است

دوم: نصابهای گاو، ومقدار واجب در هر نصاب

از معاذ بن جبل رضی الله عنه روایت شـده که فرمود: ((نبی اکرم صلی الله علیه وسلم مرا به یمن فرســتاده امر کرد که از هر سی گاو یک تبیع نر یا ماده[1] بگیرم، و از هر چهل یک مسنهٔ[2])).[3]

نصابها وزکات گاو

شمار گاو	مقدار زکات واجب در آن
۳۰- ۳۹	تبیع (گوساله‌ء یک ساله)
۴۰- ۵۹	مسنه (گوساله‌ء دو ساله)
۶۰- ۶۹	دو تبیع
۷۰- ۷۹	یک تبیع ویک مسنهٔ

سوم: نصابهای گوسفندان، ومقدار واجب در هر نصاب

در حدیث انس رضی الله عنه که قبلا ذکر شـد، آمده اســت: ((ودر زکات گوســفندان سائمه هنگامیکه شمار آنها به چهل برسد، تا یکصد وبیست، زکاتش یک گوسفند است، اگر از یکصد وبیســت افزون شد، تا دوصد گوســفند، زکاتش دو گوسفند اســت، اگر از دو صد گوسفند اضافه شـد تا سه صد، در آن سه گوسفند است، اگر از سه صد گوسفند افزون شد، پس در هر صد اضافی یک گوســفند زکات بدهد. هرگاه گوسفندان سـائمه مـردی از چهل گوســفند اگــر یکی هم کمتــر بود، برآن زکات نیســت، مگر اینکــه صاحبش پرداخت زکات را بخواهد)).[4]

نصابها وزکات گوسفند

شمار گوسفندان	مقدار زکات واجب در آن
۴۰: ۱۲۰	گوسفند
۱۲۱: ۲۰۰	دو گوسفند
۲۰۱: ۳۰۰	سه گوسفند (وهرگاه صدی دیگر اضافه شد، گوسفندی بر آن افزون میشود)

(۱) التبیع والتبیعة: گوساله‌ء که یکسال را تمام کرده باشد.
(۲) المسنة: گوساله‌ء که دو سال را تمام کرده باشد.
(۳) به روایت ابو داود.
(۴) به روایت بخاری.